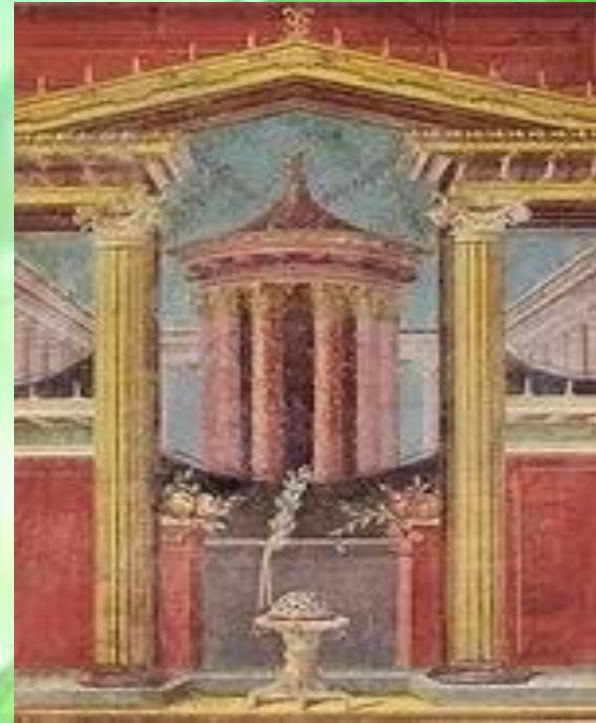

У ВИТОКІВ АНТИЧНОСТІ

Стародавній Рим (лат. *Roma antiqua*, також Древній Рим, старожитній, античний, також Древній Рим, старожитній, античний Рим) - одна з провідних цивілізацій Давнього світу та античності, також Древній Рим, старожитній, античний Рим) - одна з провідних цивілізацій Давнього світу та античності, отримала свою назву від головного міста - Рима, також Древній Рим, старожитній,

Історія

- Періодизація історії Стародавнього Риму ґрунтується на формах правління, які в свою чергу відображали соціально-політичну ситуацію: від царського правління на початку історії до імперії-домінанта наприкінці.
- [Царський період](#) (754/753 — 510/509 р. до н. е.)
- [Республіка](#) (510/509 — 30/27 р. до н. е.)
  - Рання Римська Республіка (509—265 рр. до н. е.)
  - Пізня Римська Республіка (264-27 рр. до н. е.)
- [Імперія](#) (30/27 р. до н. е. — 476 р. н.е.)
  - Рання Римська Імперія. [Принципат](#) (27/30 р. до н. е. — 235 р. н.е.)
  - [Криза III ст.](#) (235—284 рр.)
  - Пізня Римська Імперія. [Домінат](#) (284—476 рр.)

Заснування Рима та Римське царство

- За легендою, Рим було засновано 21 квітня, [753 р. до н. е.](#) За легендою, Рим було засновано 21 квітня, 753 р. до н. е. братами-двійнятами, нащадками [троянського](#) За легендою, Рим було засновано 21 квітня, 753 р. до н. е. братами-двійнятами, нащадками троянського героя [Енея](#).
- [Ромул](#) Ромул ([лат. Romulus](#)) і [Рем](#) і Рем ([лат. Remus](#)) були онуками латинського царя, [Нумітора](#) були онуками латинського царя, Нумітора ([лат. Numitor](#)) з [Альба-Лонгі](#) з Альба-Лонгі. Царя скинув з престолу його жорстокий брат [Амулій](#) з Альба-Лонгі. Царя скинув з престолу його жорстокий брат Амулій ([лат. Amulius](#)), в той час як дочка Нумітора, [Рея Сільвія](#)), в той час як дочка Нумітора, Рея Сільвія ([лат. Rhea Silvia](#)), народжувала дітей. Рея Сільвія була [дівою-весталкою](#)), народжувала дітей. Рея Сільвія була дівою-весталкою, згвалтованою [Марсом](#)

Заснування Рима та Римське царство

Краєвид Риму

- Згодом двійнята заснували їхнє власне місто, але під час сварки за право стати царем Риму сварки Ромул вбив Рема.
- Зрештою Ромул дав місту своє ім'я. Оскільки місту бракувало жінок, за легендою, латиняни запросили на свято плем'я сабінів і викрали їх незаміжніх дівчин, започаткувавши інтеграцію латинян і сабінів.

Римська республіка

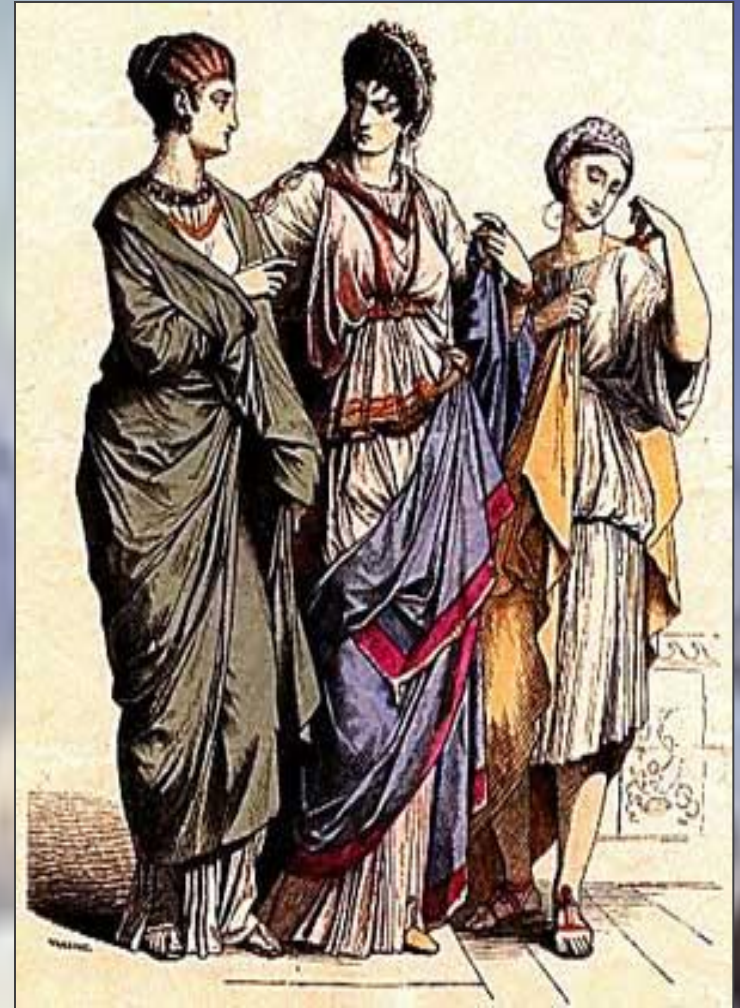

- За легендами і пізнішими літописами, наприклад, [Тіта Лівія](#) За легендами і пізнішими літописами, наприклад, Тіта Лівія, Римська Республіка була встановлена приблизно в [509 р. до н. е.](#) За легендами і пізнішими літописами, наприклад, Тіта Лівія, Римська Республіка була встановлена приблизно в 509 р. до н. е., коли останнього з семи римських царів, [Тарквінія Гордого](#), було скинуто з престолу, і була сформована система правління, яка базувалася на щорічних виборах магістратів і різних представницьких зборах.
- У другій половині [III ст. до н. е.](#) У другій половині III ст. до н. е. Рим зіткнувся з [Карфагеном](#) У другій половині III ст. до н. е. Рим зіткнувся з Карфагеном у [першій](#) У другій половині III ст. до н. е. Рим зіткнувся з Карфагеном у першій з трьох [Пунічних воєн](#) У другій половині III ст. до н. е. Рим зіткнувся з Карфагеном у першій з трьох Пунічних воєн. Ці війни закінчилися першими

Соціальна структура кого суспільства

- Римське суспільство розглядається як **ієрархічне** Римське суспільство розглядається як ієрархічне, де раби (**лат. servi**) були на самому дні, **вільновідпущеники** (**лат. liberti**) - над ними, а вільнонароджені громадяни (**лат. cives**) були верхівкою. Вільні громадяни також були поділені на класи. На початковому етапі розвитку римське суспільство складалося з двох основних верств – **патриціїв**) були верхівкою. Вільні громадяни також були поділені на класи. На початковому етапі розвитку римське суспільство складалося з двох основних верств – патриціїв і **плебеїв**. Згідно найбільш поширеній версії про походження цих двох класів, патриції – це корінні мешканці Риму, що вели своє походження від 100 патріархів-засновників міста, а

Характерним одягом для римських чоловіків була [тога](#), яку могли носити тільки громадяни Риму

Шлюб і родина

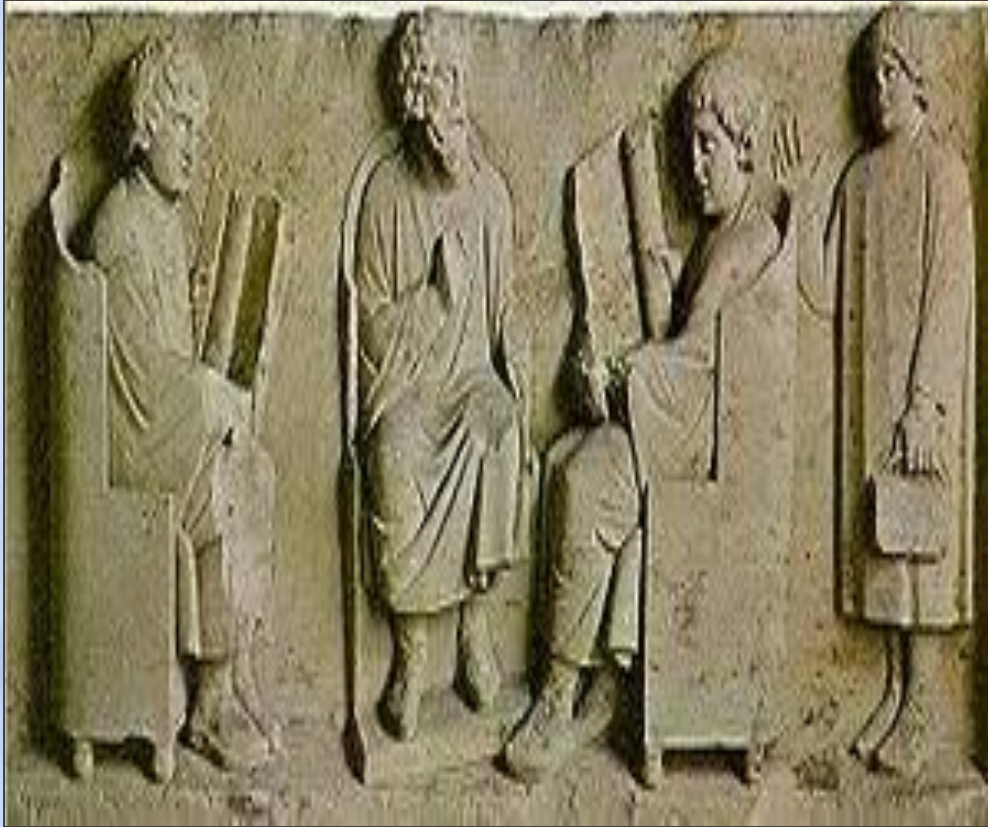
Портрет подружжя з фресок Помпеї

- В ранній період історії Риму вважалося за мету і головну суть життя громадянина – наявність власного дому та дітей, при цьому сімейні відносини не підкорялися закону, а регулювалися традиціями. До складу римської родини входили не тільки мати і батько, але й незаміжні дочки, сини, їх дружини та діти. Також родина включала в себе слуг, рабів та все домашнє майно. Голова родини (**лат.** *pater familias*) – батько – мав необмежену владу (**лат.** *patria potestas*), яка була оформлено законодавчо і розповсюджувалася на всіх членів фамілії.

Освіта

Вчитель та троє *discipuli*.
Давньоримський рельєф з Ноймагену,
Німеччина

У V ст. до н. е. У V ст. до н. е. з'явилися елементарні («елементарний» в перекладі з латині — основний) школи, де навчалися головним чином діти вільних. Заможні батьки надавали перевагу домашньому навчанню. У II ст. до н. е. виникли граматичні та риторські школи. Тоді ж і зародився прообраз сучасної освіти: діти проходили три стадії освіти – початкову, середню і вищу. Риторські школи були своєрідними вищими учбовими закладами (ораторське мистецтво, правознавство, філософія, поезія).

Управління

- Спочатку Римом керували царі, яких вибирали по черзі з кожного з провідних римських племен. Точна природа царської влади ще не досліджена. Цар міг мати майже абсолютну владу, або можливо, він був головою виконавчої влади для [Сената і римського народу](#) Спочатку Римом керували царі, яких вибирали по черзі з кожного з провідних римських племен. Точна природа царської влади ще не досліджена. Цар міг мати майже абсолютну владу, або можливо, він був головою виконавчої влади для Сената і римського народу. Класова боротьба у Римській республіці створила незвичайну суміш з [демократії](#) Спочатку Римом керували царі, яких вибирали по черзі з кожного з провідних римських племен. Точна

Економіка

Мідний асс 240-225 рр. до н. е.

- Стародавній Рим володів безкраїми просторами землі з величезними природними та людськими ресурсами. По суті, давньоримська економіка залишалася сфокусованою на [землеробстві](#). Стародавній Рим володів безкраїми просторами землі з величезними природними та людськими ресурсами. По суті, давньоримська економіка залишалася сфокусованою на землеробстві та торгівлі. Вільна торгівля сільськогосподарською продукцією змінила італійський ландшафт, і до [I ст. до н. е.](#) широкі виноградні та оливкові плантації витіснили дрібних землевласників, які вже не могли конкурувати з дешевим імпортом зерном. У свою чергу, основними статтями експорту Італії стали

Військова справа

Щит
легіонера

Шикування «черпаха». Барельєф
на Колонні Траяна

Сучасна реконструкція
форми [центуріона](#)

Культура Стародавнього

Риму

Inscriptio Duenos, один з найдавніших написів латиною, VI ст. до н. е.

- Латинська мова, появу якої відносять до середини II тисячоліття до н. е., належала до італійських мов Латинська мова, появу якої відносять до середини II тисячоліття до н. е., належала до італійських мов індоєвропейської мовної родини. Виділяють кілька етапів розвитку латинської мови:
- Архаїчна латина
- Класична латина
- Посткласична латина
- Пізня латина
- Особливістю латинської мови є те, що порядок слів у реченні має дуже невелике значення; передача інформації йде через систему афіксів, що приєднуються до корня слова. Побутовою мовою Римської імперії була народна латина, яка істотно відрізнялася від класичної латини граматиною, словниковим

Релігія

Крилатий [геній з Боскорреале](#),
[Лувр](#)

Статуя Юнони Суспіти,

Під впливом італійських племен у римському пантеоні з'явилися божества [Вані](#), [Сатурн](#), верховний бог [Юпітер](#), богині [Юнона](#) і [Мінерва](#). У плебеїв була своя трійця божеств: [Церера](#) (богиня злаків), [Лібера](#) (бог виноградників) і [Лібера](#). Загальноіталійськими богами стали [Марс](#) (бог війни), [Діана](#) (богиня полювання), [Фортуна](#) (богиня щастя, успіху), Венера (богиня весни і садів, потім — любові та краси). Деякі боги шанувалися головним чином представниками одного стану або професії (торговці шанували [Меркурія](#), ремісники — [Мінерву](#)).

Архітектура

КолізейКо
лізей,
Рим

- У Стародавньому Римі, величезній середземноморській державі, архітектура успадкувала традиції грецької, провідного значення набули споруди, що виражали могутність республіки (пізніше імперії), а також задовольняли потребам рабовласницької держави. Розширилося коло інженерних споруд, досягло великої досконалості будівництво мостів та акведуків. Для зведення масштабних будівель велику роль відіграло впровадження нових будівельних матеріалів, зокрема бетону.

Архітектура

Інтер'єр римського
Пантеону

- Були розроблені раціональні методи будівництва, яке зрештою набуло гігантського розмаху. Створювалися великі ансамблі (громадські центри — форуми) та громадські споруди, розраховані на величезні маси народу: амфітеатри (Колізей у Римі), театри, терми, криті ринки, базиліки.

Скульптура

Імператор Август

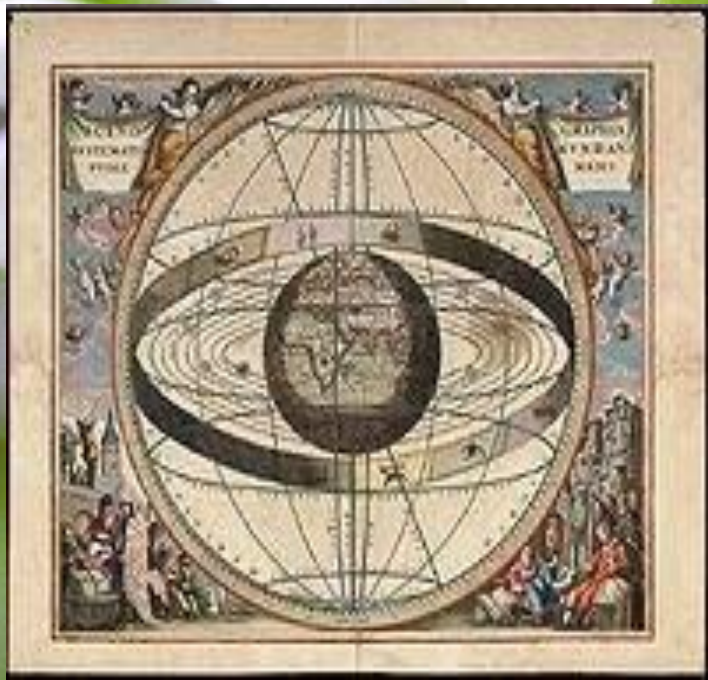

Медуза Ронданіні, бл. I в. н. е.

Венера Арлезіанска,
гіметтський мармур

Наука

Система Всесвіту за
[Птолемеем](#)

- Давньоримська наука дістала у спадок низку грецьких досліджень, але на відміну від них набула переважно прикладного характеру. Через це всевітнє розповсюдження здобули саме [римська нумерація](#) Давньоримська наука дістала у спадок низку грецьких досліджень, але на відміну від них набула переважно прикладного характеру. Через це всевітнє розповсюдження здобули саме римська нумерація та [юліанський календар](#) Давньоримська наука дістала у спадок низку грецьких досліджень, але на відміну від них набула переважно прикладного характеру. Через це всевітнє розповсюдження здобули саме римська нумерація та юліанський календар. У той же час характерною рисою римської науки були виклад наукових питань у літературно-цікавій формі. Помітним внеском римської науки було створення цілого ряду

Публій Вергілій Марон

Шедевр « золоті доби » давньоримської культури: “ Енеїда ” Вергілія

- Мужик із Мантуї, повільний і смаглявий,
- З дитинства ніжного колисаний селом
- Звеличив кий, і плуг, і мідяний шолом,
- І знявся до вершин нечуваної слави.

“Енеїда” в живопису

Втеча Енея із Трої

Еней і Дідона

Горацій – найвидатніший поет “золотої доби” римської літератури

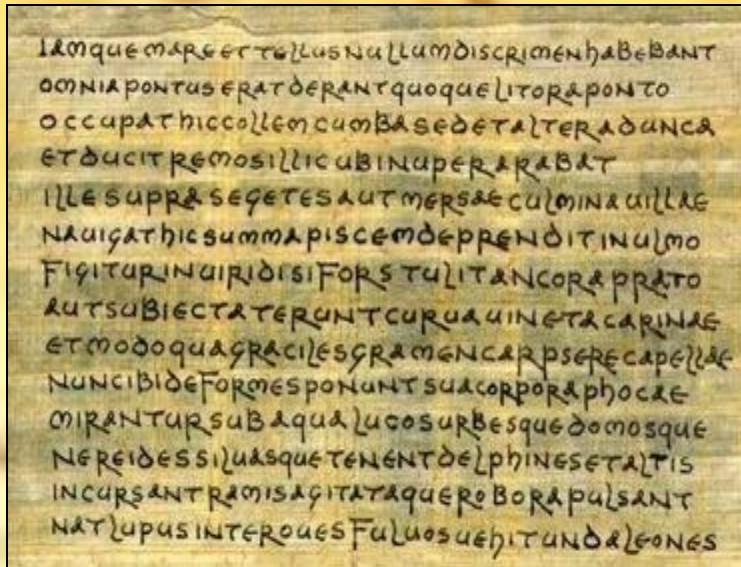

Горацій

- Ім'я Горація ще в давнину було символом поетичної слави. Творчість поета, як сам він пише про те, стала для нього «пам'ятником, вищим, ніж царські піраміди». Ця слава видається ще яскравішою, пам'ятник - ще стрімкішим, коли зважити, що поет вийшов з низів.

- Публій Овідій Назон народився у невеличкому містечку Сульмоні, неподалік від Риму, у багатій і знатній родині. Батько мріяв побачити сина впливовим державним чиновником, та цим мріям не судилося здійснитися.

ОВІДІЙ

Метаморфози Фрагмент
рукопису

Поема «Метаморфози» задумана як епос і складається з 250 міфологічних і фольклорних розповідей про перетворення людей у тварин, рослин, сузір'я і навіть камені.

Висновки

- **Культура Стародавнього Риму — другий етап античної культури**
Культура Стародавнього Риму — другий етап античної культури. Вплив культури Стародавньої Греції
Культура Стародавнього Риму — другий етап античної культури. Вплив культури Стародавньої Греції на Рим не підлягає сумніву. Давньогрецький історик, автор фундаментальної 40-томної «Загальної історії» Полібій
Культура Стародавнього Риму — другий етап античної культури. Вплив культури Стародавньої Греції на Рим не підлягає сумніву. Давньогрецький історик, автор фундаментальної 40-томної «Загальної історії» Полібій, який прожив у Римі 16 років, підкреслив одну з особливостей давньоримської культури: «Римляни, виявляється, можуть краще за всякий інший народ змінити свої звички і запозичити корисне». Але в той же час римська культура не копіювала грецьку, вона розвивала, поглиблювала досягнуте, а також привносила власні національні риси — практицизм, дисциплінованість, дотримання суворої системи. Найбільші завойовники старовини — римляни, підкоряючи різні народи, вбирали їх культурні досягнення, але при цьому зберігали й свої «домашні» звичаї. Динамізм римської культури — така ж істотна її особливість, як і